

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО»**

для студентів

галузь знань **08 «Право»**
спеціальність **081 «Право»**
освітній рівень **фаховий молодший бакалавр**
освітня програма **«Право»**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестри	4-6
Кількість кредитів ECTS	дев'ять
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Павленко Л.А., Макогонюк Ю.Ю.

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробники:

Павленко Людмила Анатоліївна,

кандидат юридичних наук, викладач кафедри загальноюридичних наук.

Макогонюк Юлія Юріївна,

кандидат юридичних наук, викладач кафедри загальноюридичних наук.

Схвалено науково-методичною комісією Фінансово-правового коледжу

Протокол № 1 від «26» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії (Владислава Савенкова)
(підпис)

ВСТУП

1. Мета дисципліни: вивчення конституційно-правових явищ, інститутів і норм вітчизняного конституційного права, процесів, пов'язаних з їхнім становленням, розвитком та функціонуванням, здобуття фундаментальних знань з основних положень конституційної теорії та практики організації та здійснення державної влади в Україні, забезпечення оволодіння студентами основними положеннями Конституції України.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни (для другого семестру навчання):

1) успішне опанування знань про предмет, завдання, методологію та періодизацію курсу «Конституційне право», його місце в системі навчальних дисциплін;

2) опанування основних дисциплін навчального плану юридичного факультету, які тісно пов'язані між собою, такі як теорія держави і права, історія політичних і правових учень, конституційне право зарубіжних країн, міжнародним публічним правом.

3. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Конституційне право» є центральною серед інших дисциплін конституційно-правового циклу. Дисципліна закладає основи сучасної професійної підготовки майбутніх правників, їх світогляду, гарантує їм необхідну орієнтацію в світі сучасних держав, їх конституційних та правничих систем. Дисципліна забезпечує вивчення, зокрема, гарантування та захист прав людини і громадянина, їх конституційно-правове регулювання та реалізація, основи функціонування органів публічної влади та їх самообмеження на користь громадянського суспільства, форми безпосередньої демократії, конституційні інститути форми держави, сучасні парламенти в зарубіжних країнах; основні моделі виконавчої влади, місцеве самоврядування та місцеве управління, основні моделі організації судової влади. По закінченню дисципліни студенти знатимуть зміст основних інститутів конституційного права, вмітимуть їх аналізувати в історичному та порівняльному плані, отримають всебічну картину конституційного ладу України та зарубіжних країн, і водночас розуміння нормативних положень, які мають вихідне значення для всіх інших галузей права.

4. Завдання вивчення дисципліни: показати місце конституційного права в системі національного права, його роль у правовому регулюванні громадянських відносин і значення для соціальної практики; вивчення поняття, системи та джерел конституційного права; висвітлення новітніх тенденцій у галузі та науці конституційного права; з'ясування особливостей науки конституційного права, її місця в системі юридичних наук; оволодіння методикою правового аналізу норм і конституційного права і основаної на них діяльності державних органів і загальних інститутів; з'ясування впливу факторів політичного, економічного, культурного і морального характеру на конституційно-правові норми і практику; глибоке освоєння знань нормативного характеру конституційного права України та конституційного права зарубіжних країн; творче осмислення конституційно-правової теорії у зв'язку з практикою її застосування; вивчення конституції України та конституцій зарубіжних країн і специфіки механізму їх правової охорони; опанування конституційних засад взаємовідносин особи, суспільства і держави; розкриття особливостей здійснення основних форм народовладдя.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	Знати: еволюцію, сучасний стан й	Лекція,	Експрес	10%

	основні тенденції науки розвитку конституційного права як провідної галузі національної системи права; предмет і метод конституційно-правового регулювання, його місце в системі національного права, взаємозв'язок з іншими галузями права;	<i>семінарське заняття, самотійна робота студента</i>	<i>опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	
1.2.	<i>Знати:</i> основні джерела конституційного права; суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин; основні конституційно-правові поняття й терміни; сутність і зміст засад конституційного ладу; конституційно-правові засади статусу людини і громадянина, інститутів громадянського суспільства;	<i>Лекція, семінарське заняття, самотійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	10%
1.3.	<i>Знати:</i> основні засади суспільного та державного ладу; конституційні форми безпосередньої демократії, зміст їх правового регулювання; основні положення і принципи організації державної влади; конституційно-правовий статус парламенту; конституційний статус глави держави; конституційно-правовий статус вищого, центральних і місцевих органів виконавчої влади;	<i>Лекція, семінарське заняття, самотійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	15%
1.4.	<i>Знати</i> основні принципи судоустрою і судочинства; конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування; державний та адміністративно-територіальний устрій, правовий статус адміністративно-територіальних одиниць; отримати знання про теоретичні основи і проблеми теорії конституційного права.	<i>Лекція, семінарське заняття, самотійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	10%
2.1.	<i>Вміти</i> узагальнювати вивчені і обговорені теорії і концепції у єдине розуміння багатогранності конституціоналізму як фундаментальної правової цінності; визначити особливе місце конституційного права у системі національного права; усвідомлювати значущість процесу конституціоналізації суспільних відносин для побудови правової держави та зміцнення підвалин громадянського суспільства; описувати основні проблеми та тенденції розвитку сучасного конституціоналізму;	<i>Лекція, семінарське заняття, самотійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль</i>	10%

3.1	Вільно володіти інформацією про історію конституційного розвитку країн світу і особливості змісту конституційно-правового регулювання на сучасному етапі; порівнювати український конституціоналізм із конституціоналізмом окремих зарубіжних країн і формулювати пропозиції щодо вдосконалення національного конституційного законодавства; аналізувати нормативно-правові акти, що регламентують діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування;	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента	Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль	10%
3.2.	Брати участь в обговореннях дискусійних питань зародження, становлення та розвитку державно-правових інститутів, формулювати висновки щодо їх змісту, значення, ефективності застосування в певних обставинах, висловлювати та обґрунтовувати свої погляди щодо спірних питань.	Семінарське заняття, самостійна робота студента	Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, наукова робота, підсумковий контроль	15%
4.2	Організовувати та брати участь у наукових дискусіях та дебатах з аналізу та моделювання застосування на практиці конкретних правових та державних інститутів; критично оцінювати підсумкові висновки з них.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента	наукова робота	10%
4.3	Отримати здатність до подальшого навчання, наукової роботи, самостійного опрацювання тем, що пов'язані з еволюцією правових та державних інститутів.	Самостійна робота студента	наукова робота,	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	3.1	3.2.	4.2.	4.3
Програмні результати навчання (назва)									
ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання	+	+			+	+	+	+	+
ПРН 8 Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин		+	+	+	+	+			
ПРН 18 Виявляти знання і розуміння	+	+	+		+		+	+	+

основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7.1 Форми оцінювання студентів

- семестрові форми оцінювання:

1. експрес опитування – від 1 до 5 балів;
2. тестування – від 1 до 7 балів;
3. наукові роботи – від 1 до 10 балів;
4. три модульні контрольні роботи – від 1 до 10 балів за кожну (всього: від 1 до 30 балів) (1 в I семестрі, 2 – в II семестрі);

Максимальний бал, який може бути отриманий студентом за семестр складає 40 балів. Передбачені форми семестрового оцінювання сумарно не можуть перевищувати 40 балів.

- підсумкове оцінювання:

1. письмовий залік (в I семестрі) – від 20 до 60 балів

2. письмовий іспит (в II семестрі) – від 20 до 60 балів

Таким чином, набір балів відбувається:

В I семестрі

	ЗМ1	ЗМ 2	залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	36	60
Максимум	20	20	60	100

В II семестрі

	ЗМ1	ЗМ 2	іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	36	60
Максимум	20	20	60	100

Максимальна підсумкова оцінка за цю дисципліну може становити 100 балів в I семестрі та 100 балів в II семестрі. Студент може отримати на заліку та іспиті максимально 60 балів до яких додаються бали отримані студентом під час семінарських занять відповідного семестру. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залікову та іспитову роботу не може бути меншою 36 балів. У випадку коли студент на заліку чи іспиті набрав менше 36 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за залік/іспит» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

7.2 Організація оцінювання:

Види поточного контролю обираються викладачем, який веде семінарські заняття, за погодженням з лектором та у відповідності з даною програмою. Видами поточного контролю можуть бути: експрес опитування, тестування, наукова робота, модульні контрольні роботи.

При поточному контролі під час семінарських занять оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований студентом у відповіді, активність при обговоренні питань семінарського заняття, систематичність роботи на заняттях, результати виконання домашніх завдань.

Викладач, який проводить семінарські заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів. У випадку відсутності студента на семінарському занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час (час консультацій викладача), шляхом усного опитування, тестування, підготовки наукової доповіді. За результатами відпрацювання пропущеного заняття з поважних причин викладачем нараховуються бали. За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються.

Дисципліна викладається у двох семестрах (ЗМ 1 та ЗМ 2 – перший семестр; ЗМ 3 та ЗМ 4 – другий семестр). За 5 днів до початку екзаменаційної сесії у кожному з семестрів викладач, який веде семінарські заняття, припиняє приймати відпрацювання. Заняття пропущені та не відпрацьовані студентом у першому семестрі не допускаються до відпрацювання в другому семестрі.

Для студентів, які упродовж навчання не досягли мінімального порогового рівня оцінки (60% від максимально можливої кількості балів), проводиться заключна форма роботи, максимальна оцінка за яку не може перевищувати 40% підсумкової оцінки (до 40 балів за 100 – бальною шкалою). Для отримання максимальної оцінки за результатами заключної форми роботи (40 балів за 100 – бальною шкалою) студент має успішно скласти не менше 2–х семестрових форм оцінювання, які визначаються викладачем, проявити високий рівень результатів навчання.

Максимальний бал, який може бути отриманий студентом за підсумком навчання протягом семестру складає 40 балів. Мінімальний бал, який має бути отриманий студентом за відповідними формами оцінювання складає 24 бали.

Викладач, який веде семінарські заняття, має право звернутись до декана юридичного факультету про не допуск до підсумкового оцінювання студента, якщо під час семестру він не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю. Про недопуск студента до підсумкового оцінювання викладач має подати в деканат юридичного факультету подання з графіком можливих відпрацювань не пізніше, ніж за 10 робочих днів до початку періоду складання заліків. Для студентів, які упродовж навчання протягом семестру не досягли мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) і, як результат, не допущені до складання підсумкової форми контролю (залік/іспит), проводяться відпрацювання у формі, яка передбачена робочою програмою, максимальна оцінка за які не може перевищувати кількості балів, що дорівнює різниці між мінімальним пороговим рівнем оцінки (24 бали) та фактичною кількістю балів, що отримані студентом за всіма формами поточного контролю.

Якщо студент за підсумком відпрацювань не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали), викладач, який веде семінарські заняття і приймав відпрацювання, звертається до декана юридичного факультету з поданням в якому фіксує невиконанням студентом індивідуального навчального плану.

За результатами складання підсумкової форми контролю (заліку/іспиту) студент може отримати максимально 60 балів.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну формується шляхом додавання кількості балів, отриманих протягом семестру, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (залік/іспит) і така сума балів не може бути меншою за 60 балів.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

№№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самост. робота
Змістовний модуль I.				
1.	Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.	2	2	4
2.	Поняття конституційного права.	2	2	4
3.	Система галузі конституційного права.	2		2
4.	Конституційно-правові відносини.			2
5.	Тема 2. Джерела конституційного права.	2	2	4
6.	Тема 3. Конституція як основне джерело конституційного права та її правова охорона.	2	2	4
7.	Конституція – основне джерело конституційного права: загальна теорія та сучасні моделі.	2	2	4
8.	Конституція – основне джерело конституційного права: юридичні властивості.	2	2	4
9.	Правова охорона конституції.	2	2	2
	Модульна контрольна робота 1			
	Залік			
	Разом	16	14	30
Змістовний модуль II				
10.	Тема 4. Конституційно-правова відповідальність. Конституційно-правова відповідальність.	6	6	12
11.	Тема 5. Конституційна засади правового становища особи. Конституційні засади правового становища особи: поняття та основні моделі.	4	4	8
12.	Система гарантій конституційних прав і свобод особи.	4	4	8
13.	Громадянство.	4	4	8
14.	Тема 6. Форми безпосередньої демократії.	4	4	8
15.	Форми безпосередньої демократії: поняття та основні форми.	4	4	8
16.	Форми безпосередньої демократії: вибори та виборчі системи.	4	4	8
	Модульна контрольна робота 2			
	Екзамен			
	Разом	30	30	60

Змістовний модуль III.				
	Тема 7. Конституційні моделі організації державної влади.	4	2	6
	Форма держави: форма державного правління.	4	2	6
	Форма держави: політико-територіальна ознака держави.	4	2	6
	Тема 8. Поняття та основні моделі місцевого самоврядування. Основні моделі місцевого самоврядування.	6	2	8
	Тема 9. Загальні засади конституційного ладу України.	4	2	6
	Тема 10. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні.	4	2	6
	Тема 11. Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні.	4	2	8
	Модульна контрольна робота 3			
	Залік			
	Разом	30	14	46
Форма контролю: екзамени – семестр 4,6 заліки – семестр 5				

Загальний обсяг 270 год., в тому числі:

Лекцій – **76 год.**

Семінари – **58 год.**

Самостійна робота – **136 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна література:

1. Конституційне право України: підручник / До 20-ї річниці Конституції України та 25-ї річниці незалежності України / В.Л. Федоренко. – К.: Вид-во Ліра-К, 2016. – 616 с.
2. Конституційне право України у схемах: Навч. посіб. / В.І. Кафарський, І.І. Припхан. – К.: Вид-во Ліра-К, 2013. – 272 с.
3. Погорілко, В.Ф. Конституційне право України : підруч.: з-те вид., переробл. / В.Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко ; за ред. проф. В. Л.Федоренка. – К. :КНТ, Ліра-К., 2011. – 532 с.
4. Фрицький, О.Ф. Конституційне право України: підруч. - 3-те вид. доп. і перероб. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 512 с.
5. Совгіря, О.В., Шукліна, Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. / О.В. Совгіря, Н.Г. Шукліна. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 544 с.
6. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2007.
7. Шаповал, В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс: підручник / В.М. Шаповал – К., 2008.
8. Конституційне право України: прагматичний курс. Навч. посіб. – Одеса. «Юридична література», 2017. – 242 с.

Додаткова література:

1. Адміністративно-територіальна реформа в Україні: політико-правові проблеми: Монографія. / За ред. І.О. Кресіної. – К.: Логос, 2009.
2. Адміністративно-територіальний устрій України: Історія. Сучасність. Перспективи / Куйбіда В.С. [та ін.]. – К., 2009.
3. Антошук Л.Д. Законотворчість: організація апарату парламентів. Світовий досвід / Програма сприяння Парламенту України.-К.: Заповіт, 2007.
4. Балабан Р.В. Теорія виборчої системи.-К.: Либідь, 2007.
5. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: [монографія]. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2010.
6. Барабаш Ю.Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права. – Харків: Право, 2008.
7. Барабаш Ю.Г. Проблеми співвідношення державного суверенітету і суверенних прав // Державний суверенітет: теоретико-правові проблеми : [монографія] / за ред. Ю.П. Битяка, І.В. Яковюка. – Х.: Право, 2010. – 272 с.
8. Биков О.М. Правове регулювання відносин у сфері реалізації права на свободу віросповідання в Україні: конституційно-правовий аспект: монографія / О.М. Биков; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. – К.: Четверта хвиля, 2011. – 344 с.
9. Богашева Н.В. Еволюція виборчого законодавства України (1989-2006 роки): деякі аспекти. – К.: ПЦ «Фоліант», 2006.
10. Бориславська О.М., Різник С. В. Організація державної влади в сучасному світі: конституційно-правова енциклопедія / О.М. Бориславська, С.В. Різник.-Львів: ПАІС, 2013.
11. Борденюк В.І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії. – К.: Парламентське видавництво, 2007.
12. Верменич Я.В. Територіальні організація в Україні як наукова проблема: регіонально-історичний та політико-адміністративний виміри. – К.: Інститут історії НАН України, 2008.
13. Виборче законодавство України: стан, шляхи та перспективи вдосконалення. – К., 2011.
14. Джерела конституційного права України: монографія / відп. ред. акад. Ю.С. Шемшученко і О.І. Ющик. – К.: Наукова думка, 2010. – 710 с.
15. Жук Н.А. Парламент, Президент, уряд: через взаємостримування до рівноваги: [монографія] / Н.А. Жук. —Х.: Харків юридичний, 2007.
16. Заворотченко Т.М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини й громадянина в Україні: моногр. – Д.: Видавництво Дніпропетровського нац. Ун-ту, 2007.
17. Законодавча діяльність в Україні: стан, пріоритети, шляхи вдосконалення (за матеріалами Верховної Ради України четвертого і п'ятого скликань) // За заг. ред. В.М. Литвина. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, Вид-во «Фенікс», 2007.
18. Законодавчий процес і парламентська законодавча процедура в Україні (проблеми якості, рекомендації щодо вдосконалення в контексті європейської практики): Монографія/ О. В. Скрипнюк, М.О. Теплюк, О.І. Ющик. – К.: Атіка-Н, 2010.
19. Зарубіжний і вітчизняний досвід реформування адміністративно-територіального устрою / Л.Т. Шевчук Л.Т., Кравців В.С., Вовканич М.І., Мельник С.О., Цапок А.В.;Наук. ред. Л.Т. Шевчук; НАНУ; Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2007.
20. Захист прав людини органами конституційної юстиції: можливості і проблеми індивідуального доступу = Защита прав человека органами конституционной юстиции: возможности и проблемы индивидуального доступа = The Protection of human rights by bodies of constitutional justice: possibilities and problems of individual access: матеріали міжнар. конф., м. Київ, 16 верес. 2011 р. / Конституц. Суд України; відп. ред. А.С. Головін. – К.: Логос, 2011. – 607 с.
21. Зозуля О. І. Секретаріат Президента України: нормативно-правові засади організації та діяльності: монографія / О.В. Марцеляк (ред.). – Х. : Харків юридичний, 2008.
22. Карпачова Н.І., Оніщенко Н.М, Зайчук О.В., Сіренко В.Ф., Журавський В.С. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні. – К.: Юридична думка, 2007.
23. Кафарський В.І. Політичні партії в Україні: конституційно-правове регулювання організації та діяльності : [монографія] / В.І. Кафарський. – К.: Логос, 2008.

24. Клишас А.А. Конституционный контроль и конституционное правосудие зарубежных стран: сравнительно-правовое исследование. – М.: Международные отношения, 2007.
25. Козюбра М.І. Верховенство права — основоположний принцип правової і політичної систем України // Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. – Х.: Право, 2008. – Т. 1 : Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України / за заг. ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – 728с.
26. Колодій А.М. Права та обов'язки людини і громадянина в Україні: підручник для студ. вузів та працівників місцевого самоврядування / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. – К.: Правова єдність, 2008. – 350 с.
27. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2007.
28. Конончук С.Г. Непрямі вибори в європейських демократіях / С.Г. Конончук. – К. : Агентство «Україна», 2010.
29. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / М.О. Баймуратов, Ю.О. Волошин, Н.В. Воротіна та ін. – К.: Юрид. думка, 2008. – 251 с.
30. Крижанівський В. П. Законотворчість: Коментар до змін у Регламенті Верховної Ради України (2010). – К.: «К.І.С.», 2011.
31. Марцеляк О.В., Роль Уповноваженого Верховної Ради з прав людини у забезпеченні прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина [Текст] : монографія / [А. Є. Шевченко та ін.]; за заг. ред. О.В. Марцеляка; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2011. – 365 с.
32. Марцеляк О.В., Вибори народних депутатів України: історія, теорія, практика [Текст] : навч. посіб. / О.В. Марцеляк; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: Прометей-Прес, 2008. - 635 с.
33. Мироненко О.М. Конституційний Суд України: історія і сучасність, доктрина і практика / О.М. Мироненко. – К.: Київська правда, 2011.
34. Нестеренко О., Северин О. Право на доступ до інформації: теорія та практика / Харківська правозахисна група. – Х. : Права людини, 2008.
35. Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні / А.Ю. Олійник. – К.: Алерта: КНТ, 2008. – 470 с.
36. Оніщук М.В. Референдна демократія: проблеми конституційної теорії та практики: Монографія.-К.: Видавництво Європейського університету, 2009.
37. Парламентське право України : Навч. посібник / Кол. авт; За ред. О. Н. Ярмиша. – Харків: Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2007.
38. Пархоменко Н.М. Джерела права: проблеми теорії та методології. – К.: ТОВ “Видавництво “Юридична думка””, 2008.
39. Проблеми та перспективи запровадження індивідуальної конституційної скарги в Україні: Монографія / О.В. Петришин, Ю.Г. Барабаш, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова. – К.: Атіка-Н, 2010.
40. Проблеми сучасної муніципалістики: навч. посіб. / За заг. ред. О.В. Батанова. – К.: Академія муніципального управління, 2012.
41. Пушкіна О.В. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Пушкіна, В.М. Шкабаро, Т.М. Заворотченко; Дніпропетр. ун-т економіки та права ім. А. Нобеля. – Д.: ДУЕП ім. А. Нобеля, 2011. – 336 с.
42. Сліденко І.Д. Феноменологія конституційного контролю. Генеза, природа і позиціонування в контексті аксіологічних, епістемологічних, праксіологічних, синергетичних аспектів: Монографія.-К.: Істина, 2010.
43. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія української конституції. – К.: Знання, 1993.
44. Совгіря О.В. Конституційно-процесуальне право України : навч. посіб. / О.В. Совгіря. – К.: Юрінком Інтер, 2010.
45. Совгіря О.В. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: сучасний стан та тенденції розвитку / О.В. Совгіря. – К.: Юрінком Інтер, 2012.
46. Сухонос В. В. Інститут глави держави в конституційному праві: монографія / В.В. Сухонос.-Суми, ДВНЗ «УАВС НБУ», 2011.

47. Томенко М.В. Історія української конституції: навч. посіб. / М.В. Томенко. – К.: Освіта, 2009.
48. Федоренко В.Л. Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти : монографія / В.Л. Федоренко. – К.: Ліра-К, 2009. – 580 с.
49. Федоренко В.Л. Система сучасних джерел конституційного права України і система національного конституційного права: монографія В.Л. Цоклан, В.Л. Федоренко; за ред. В.Л. Федоренка. – К.: Ліра-К., 2009. – 400с.
50. Чернецька О.В. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад за законодавством України: Монографія. – К. : Скіф; КНТ, 2008.
51. Янчук А.О. Теоретичні засади референдумного процесу в Україні: [монографія] / А.О. Янчук. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010.
52. Конституційне право України: посіб. для підготовки до іспитів / Ю.Г. Барабаш, Л.К. Байрачна, І.І. Дахова та ін.; за заг. ред. Ю.Г. Байраша / 2-ге вид., переробл. та допов. – Х.: Право, 2015. – 328 с.

Правові інтернет-ресурси:

Сайти державних органів влади України:

Президент України (<http://www.president.gov.ua>)
Національна академія державного управління при Президентові України (<http://www.academy.gov.ua>)

Законодавча влада України

Верховна Рада України (<http://portal.rada.gov.ua>)
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (<http://www.ombudsman.kiev.ua>)

Виконавча влада України

Кабінет Міністрів України (<http://www.kmu.gov.ua/control/>)
Міністерство юстиції України (<http://www.minjust.gov.ua>)

Судова влада України

Конституційний Суд України (<http://www.ccu.gov.ua/uk/index>)
Верховний Суд України (<http://www.scourt.gov.ua>)

Конституційні органи

Генеральна прокуратура України (<http://www.gp.gov.ua>)
Вища рада юстиції України (<http://www.vru.gov.ua>)
Рада національної безпеки та оборони України (<http://www.rainbow.gov.ua>)
Центральна виборча комісія України (<http://www.cvk.gov.ua>)

Правові видання

Газета "Голос України" (<http://uamedia.visti.net/golos/>)
Газета "Урядовий кур'єр" (<http://uamedia.visti.net/uk/>)
Вісник податкової служби України (<http://www.visnuk.com.ua>)

Правові сайти України

Правовий журнал (<http://www.uapravo.org>)
Информационное агентство ЛІГАБізнесІнформ (<http://www.liga.net>)